

УДК 378.147(045)

Г. І. Харченко,

викладач, завідувач учбово-методичного відділу підвищення кваліфікації педагогічних кадрів
(Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти)

harchenko-2@ukr.net

ORCID: 0000-0002-3083-2612

ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

У статті розглядається теза поняття "комунікативна компетентність" у науковій вітчизняній літературі, визначається важливість формування комунікативної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Автор аналізує сутність комунікативної компетентності, особливості формування мовної та мовленнєвої компетенцій в контексті сучасної мовної політики, приділяє увагу комунікативному підходу як одному з пріоритетних, акцентує на важливості взаємозв'язку шкільної мовної освіти з реальними потребами суспільного життя.

Ключові слова: спілкування, комунікація, компетентнісний підхід, комунікативний підхід, комунікативна компетентність, мовна компетенція, мовленнєва компетенція

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні компетентнісний підхід в освіті виступає важливим концептуальним орієнтиром. Реалізація компетентнісного підходу передбачає формування й розвиток ключових компетентностей учнів загальноосвітньої школи в навчально-виховному процесі. Компетентнісний підхід відповідає потребам Державного стандарту загальної середньої освіти в Україні, узгоджується з гуманітарним підходом до організації й оцінки результативності середньої освіти. Оскільки компетентність – це кінцевий результат навчання в загальноосвітньому закладі, то актуалізується проблема оцінювання системи перевірки й оцінювання навчальних досягнень школярів на засадах компетентного підходу. Головною метою мовного навчання в загальноосвітній школі є формування в учнів комунікативної компетенції, базою для якої є комунікативні уміння, сформовані на основі мовленнєвих умінь та навичок. Адже система української освіти зорієнтована на формування у школярів умінь розв'язувати за допомогою мовних засобів комунікативні завдання в конкретних формах та ситуаціях спілкування. Проблема комунікативної компетентності є актуальною, оскільки від рівня розвитку комунікативної компетентності залежить не тільки соціальна сфера школяра, але і його навчальні успіхи. Спілкування, є головною складовою життя людини, а комунікативна компетентність – становить фактор успішності в спілкуванні. Комунікативна компетентність в практичному плані, є фактор ефективного спілкування, який складається з особистісної та операціонально складових.

Зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Проблема компетентнісного підходу в освіті широко досліджується науковцями Н. Бібік, В. Красівським, В. Кальнесом, В. Кременем, О. Локшиною, О. Муравйовою, І. Ніконенко, О. Овчаруком, О. Онопрієнко, О. Пометун, Ю. Рибалком, О. Савченко, Є. Сидоренко, А. Хуторським, М. Шишовим та ін., які підкреслюють його інтернаціональний характер. Компетентність виступає сукупністю знань і умінь, необхідних для ефективної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки діяльності, використовувати інформацію. А. Хуторський розуміє поняття компетенція як сукупність взаємопов'язаних смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності школяра відносно певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особисто і соціально значущої продуктивної діяльності [1]. Поняття комунікативна компетентність розглядається науковцями як характеристика особистості, як частина інших видів компетенцій, як індивідуальна якість (Ю. Жуков, Ю. Ємельянов, В. Куніцина, Л. Петровська, Є. Сидоренко та ін.). Відтак мовна і мовленнєва компетенції визначаються необхідною умовою здобуття компетентності в усіх сферах життєдіяльності суб'єкта (А. Богуш, І. Зимняя, М. Пентилук, Л. Скуратівський). У сучасному суспільному житті спостерігається проблема недостатнього мовленнєвого розвитку школярів, яка обумовлюється низькою мовленнєвою культурою.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні процесу формування комунікативної компетентності школяра під час мовної підготовки школярів у загальноосвітньому навчальному закладі.

Розглянемо базові поняття. У вітчизняних та зарубіжних дослідженнях в процесі дослідження проблеми формування комунікативної компетентності, науковці роблять акцент на важливості спілкування в житті школяра, оскільки відносини з товаришами знаходяться в центрі життя підлітка і старшокласника і визначають всі інші сторони їх поведінки і діяльності. Спілкування, як діяльність, є важливим елементом побудови взаємовідносин з іншими людьми. Саме під час спілкування в шкільному віці відбуваються процеси розширення світогляду юнаків та дівчат, які включаються в різні види діяльності [2].

Комунікація визначається як ключове вміння, яке складається з умінь говорити й слухати, читати й писати, тому мову використовують у комунікації як важливий інструмент, який впливає на результат

комунікативної дії, але спілкуючись, підліток або старшокласник повинен говорити не заради самої мови, а заради того, щоб вона здійснила потрібний вплив. Комунікація часто розглядається як вид діяльності, відповідно комунікативна компетентність виявляється тільки в діяльності учня та зумовлює його здатність до цілеспрямованої продуктивної діяльності та кооперації.

З метою встановлення основних шляхів підвищення ефективності комунікативного забезпечення уроків української мови та літератури нами був вивчений досвід минулого та педагогів-новаторів. Історичні факти дають підстави вважати, що проблеми та завдання, пов'язані з процесами комунікативної взаємодії, обґрунтовувалися Сократом, Платоном, Ф. Рабле, Е. Роттердамським, Я. А. Коменським; Ж.-Ж. Руссо, Д. Дідро, Й. Г. Песталоцці, ідеї яких можна ефективно використати для організації сучасної продуктивної навчально – виховної взаємодії. Тому для того, щоб навчальна взаємодія була ефективною та цікавою учням учитель повинен дбати про розвиток комунікативних здібностей учнів; свідомо і цілеспрямовано спрямувати зусилля на опанування учнями мови науки; намагатися зробити навчання якомога більш вмотивованим, сучасним; викликати інтерес в учнів навчальною інформацією; структурувати та систематизувати навчальний матеріал.

Компетентність – це комплексна характеристика особистості, яка включає суму знань, навичок та відносин, що дають змогу ефективно здійснювати певну діяльність [3; 4]. Сутність комунікативної компетентності полягає у здатності і готовності вступати в різного роду (невербальні і вербальні, усні і письмові) контакти для вирішення комунікативних завдань (передачі інформації, встановлення і підтримання контактів тощо). Тому до складу компетентності включають деяку сукупність комунікативних знань й умінь, які забезпечують ефективний перебіг комунікативного процесу [5]. Під комунікативною компетентністю розуміється здатність і готовність людини до здійснення активної комунікації, яка завжди вбудована в певну діяльність і обумовлена нею. Комунікативна компетентність, як здатність, розвивається за допомогою формування адекватних дій, які будучи сформованими, стають комунікативними вміннями людини, забезпечуючи готовність до активного спілкування [6]. А згодом, в процесі спільних дій, виникають ціннісні установки, мотиви особистості, моральні норми, відбувається культурний розвиток особистості і соціальної групи зокрема.

Компетенцію потрібно розуміти як реальну вимогу до засвоєння учнями сукупності знань, способів діяльності, досвіду, ставлення з певної галузі знань, якостей особистості, яка діє в соціумі, а компетентність – як реально сформовані особистісні якості учня та досвід діяльності [7]. Мовна компетенція – це засвоєння, мовних норм, що склалися історично в українській мові та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності. Варто зазначити, що мовна компетенція виступає інтегративним явищем, що охоплює цілу низку спеціальних здібностей, знань, умінь, навичок, стратегій і тактик мовної поведінки, установок для успішного здійснення мовленнєвої діяльності в конкретних умовах спілкування. В той же час мовленнєва компетенція – це вміння адекватно і доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення. Порівнюючи ці два поняття, можна зробити висновок, що мовна компетентність є передумовою становлення мовленнєвої компетентності, а мовленнєва компетентність визначається суб'єктивним утворенням, що містить сукупність мовних і мовленнєвих знань.

Комунікативна компетентність передбачає, насамперед, вміння людини спілкуватися з іншими людьми, використовувати відповідні засоби виразності та ініціативні прояви. На уроках української мови можна пропонувати учням різноманітні види завдань, що дозволяють висловлювати свої думки зв'язно і адекватно, будувати комунікативно-доцільні висловлювання в усній і письмовій формі, використовуючи необхідні і доцільні мовні засоби у відповідності до мети, змісту промови та умов спілкування. Це означає, що необхідно виробляти відчуття мови, розвивати аналітичні та творчі здібності учнів – як на рівні змісту, так і на рівні мовних засобів. На жаль, часто школярі мають серйозні прогалини в розвитку комунікативної компетентності, серед них – зниження рівня читацької культури та обмежений індивідуальний словниковий запас. Звісно це відображається на мовленнєвих вміннях, здібностях до конструктивного діалогу, подальшої соціальної самореалізації тощо.

Сучасний урок української мови – це насамперед урок, на якому вчитель уміло використовує всі можливості учня, весь його потенціал з метою активного розумового розвитку, глибокого й усвідомленого засвоєння лінгвістичних понять, формування комунікативної компетентності та морально-вольових якостей, виховання мовної особистості [8: 5].

Розглянемо основні методи по формуванню комунікативної компетентності у школярів загальноосвітніх навчальних закладів під час мовної підготовки. Дискусія – обговорення проблемного питання. Важливою характеристикою дискусії є аргументованість. Обговорюючи дискусійну проблему, кожна сторона, опонуючи думці співрозмовника, аргументує свою позицію. Дискусія часто розглядається як метод, який активізує пізнавальні інтереси школярів у процесі навчання, під час вивчення складної теми. Мозковий штурм – оперативний метод вирішення проблеми на основі стимулювання творчої активності, під час якого учасникам обговорення пропонують висловлювати

якомога більшу кількість варіантів рішення, в тому числі нереальних. Соціально-психологічний тренінг – один з методів активного навчання та психологічного впливу, який здійснюється в процесі інтенсивної групової взаємодії, спрямований на підвищення компетентності в сфері спілкування, в якому загальний принцип активності учня доповнюється принципом рефлексії. Тренінг дозволяє засвоїти ефективні технології (методи, прийоми, техніки) прийняття рішень та ділового спілкування, розкрити індивідуальні особливості підлітків та старшокласників, корегувати їх поведінку в різних мовленнєвих ситуаціях. Емоційна включеність учасників в ситуацію тренінгу дозволяє створити високу мотивацію до навчання, посилити закріплення знань, формування умінь і навичок школярів.

Не менш ефективним методом є дидактичні ігри, які виділяють за видом діяльності учнів – ігри-мандрівки, ігри-доручення, ігри-діалоги, ігри-імітації. З усього різноманіття методичного інструментарію використання ігрових технологій під час мовної підготовки школярів забезпечує формування комунікативних умінь, пожебляє пізнавальні можливості учнів, створює ситуацію успіху. Уроки з елементами гри сприяють розвиткові думки, мислення та мовлення. У навчальному процесі можна застосовувати різні види ігор: імітаційні, рольові, театр, психо- і соціодрама тощо. Імітаційні ігри передбачають імітацію подій, конкретної діяльності людей, умов, в яких відбувається подія або здійснюється діяльність. Сценарій імітаційної гри, крім сюжету події, містить опис структури та призначення імітованих процесів та об'єктів. Під час використання гри-театру, школяр повинен мобілізувати весь свій досвід, знання та навички, зуміти перевтілитися в образ певної особи, зрозуміти її дії, оцінити ситуацію та обрати правильну лінію поведінки. Основне завдання методу інсценування – навчити підлітка або старшокласника орієнтуватися в різних життєвих ситуаціях, давати об'єктивну оцінку своєї поведінки, враховувати можливості інших людей, встановлювати з ними контакти, впливати на їх інтереси, потреби і діяльність. Психодрама і соціодрама – близькі до виконання театру. Це теж театр, але вже соціально-психологічний, в якому відпрацьовуються уміння відчувати ситуацію в колективі, оцінювати і змінювати стан іншої людини, вміння налагодити контакт.

Використання дидактичної гри як засобу навчання має характерні особливості, зокрема формування мотивації до навчально-пізнавальної діяльності школярів та створення позитивної атмосфери в дитячому колективі, формування умінь займати активну позицію, відчувати себе в ситуаціях, наближених до різних видів діяльності. Тому дидактична гра у навчальному процесі мовної підготовки підлітків та старшокласників виконує функції розвитку мотиваційної сфери, мислення, довільної поведінки, виступає засобом пізнання тощо.

Слід зазначити, що ефективність використання дидактичних ігор під час мовної підготовки буде залежати від низки правил, зокрема створення ситуації, наближеної до життя, усвідомлення школярами результату гри, наявності дружньої конкуренції в учнівському колективі, використання, повторення та закріплення вивченого матеріалу тощо. Мета будь-якої дидактичної гри в процесі вивчення рідної мови полягає в концентрації уваги підлітків та старшокласників на комунікативному використанні мовних одиниць, при цьому ситуація рольової взаємодії виступає стимулом до спонтанного мовлення для вирішення певних комунікативних завдань.

Моделювання навчально-мовленнєвої гри починається з постановки комунікативного завдання. Вчитель формулює комунікативні завдання для того щоб забезпечити взаємодію школярів, змоделювати умови соціальної комунікації. При цьому отримавши комунікативне завдання, школяр опиняється в умовах комунікативної гри. Учасники мовленнєвого спілкування, вступаючи в мовленнєвий контакт, виконують ті чи інші соціальні ролі, висловлюють своє ставлення до теми дискусії чи співрозмовника.

Проаналізувавши наукові дослідження В. Докучаєва, Н. Кічук, І. Колеснікова, М. Полат та ін., навчально-ігрове проектування визначаємо як особистісно орієнтовану інтерактивну дидактичну технологію, що інтегрує методи навчальної, проектувальної та ігрової діяльності. Ознаками навчально-ігрового проектування під час мовної підготовки виступає моделюючий характер процесу навчально-ігрового проектування, наявність мовної ситуації з подальшим її вирішенням; створення умов для продуктивної взаємодії учнів та вчителів, самооцінка та розвиток здібностей школярів.

Використання навчально-ігрового проектування на заняттях з української мови та літератури створює умови для формування позитивної мотивації школярів, потреб пізнання нового, взаємодії та самовдосконалення, аргументації власної точки зору, самостійного здобування необхідних знань, застосування їх для вирішення нових пізнавальних завдань.

Для реалізації комунікативного підходу в процесі викладання мовних дисциплін вчителю необхідно створити комплекс завдань для самостійної роботи школярів, орієнтованих на особистісні інтереси, мовну підготовку з урахуванням наявних знань з української мови. Підготовка та презентація навчально-ігрового проекту з української мови, літератури може відбуватися у декілька етапів (н.-д., підготовчий, дослідницький та заключний). Стисло аналізуючи процес створення навчально-ігрового проекту з української мови, літератури, виділяємо наступні кроки у реалізації проекту. По-перше, вчитель визначає проблему майбутнього проекту, над якою будуть працювати школярі, його мету, а також розподіляє учнів на групи, визначає критерії оцінювання проектної діяльності. Для учнів старших класів характерне

виконання рецептивно-репродуктивних комунікативних вправ. По-друге, вчитель розробляє систему рецептивних, репродуктивних, продуктивних комунікативних вправ, спрямованих на формування мовленнєвих умінь, необхідних для збору, аналізу та переробки проектної інформації (діалогічне, монологічне мовлення, аудіювання, письмо). Важливим є використання методів інтерв'ю, бесіди, дерева рішень, кола ідей, аналізу конкретних ситуацій тощо. Тому без детальної розробки дидактичних завдань навчально-педагогічних ігор під час навчально-ігрових проектів не можливо досягти підвищення мотивації учнів до засвоєння нововведень, формування їх самооцінки, вдосконаленню умінь та навичок прийняття конструктивних рішень, розвитку інноваційного, аналітичного мислення. По-третє, вчитель прогнозує результат навчально-ігрового проекту, здійснює аналіз та оцінку проектної діяльності. Варто виділити комплекс знань, умінь та навичок вчителя необхідних для ефективної співпраці з учнями у процесі навчально-ігрового проектування, серед них – професіоналізм, знання інноваційних форм та методів роботи з групами учнів, уміння їх застосовувати; знання з педагогіки про особливості суб'єкт-суб'єктної взаємодії членів групи, колективу; комунікативність, уміння створювати позитивну атмосферу в аудиторії; толерантність; високий рівень дискусійної культури; стійкість до стресів тощо.

Використання форм, методів та прийомів навчально-ігрового проектування на заняттях з української мови та літератури дає змогу школярам відчутти себе активними суб'єктами навчально-виховного процесу, встановити партнерську взаємодію у відносинах з вчителем, розвинути творчі комунікативні та дослідницькі здібності, ефективно набути навичок спілкування рідною мовою.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Враховуючи те, що основна функція мови є комунікативна, комунікативний підхід до вивчення української мови можна без перебільшення назвати основним та найважливішим. Під комунікативною компетентністю розуміємо здатність і готовність школяра до здійснення активної комунікації, яка завжди вбудована в певну діяльність і обумовлена нею. Комунікативна компетентність, як здатність, розвивається за допомогою формування адекватних дій, які стають комунікативними вміннями школяра, забезпечуючи готовність до активного спілкування.

Проведений теоретичний аналіз не претендує на вичерпний розгляд усіх аспектів означеної проблеми. Перспектива подальших досліджень полягає у виявленні стану готовності підлітків та старшокласників до комунікативної діяльності, обґрунтуванні й експериментальній перевірці соціально-педагогічних умов підготовки до означеної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: [підручник] / Ф. С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
3. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід до презентації освітніх результатів / Н. М. Бібік // Школа I ступеня: теорія і практика: [зб. наук. праць Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ун-ту імені Григорія Сковороди]. – Переяслав-Хмельницький, 2004. – Вип. 10. – С. 24–37.
4. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О. В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К., 2004. – 111 с.
5. Онопрієнко О. В. Концептуальні засади компетентнісного підходу в сучасній освіті / О. В. Онопрієнко // Шлях освіти. – 2007. – № 4. – С. 32–37.
6. Голуб Н. Б. Комунікативна компетентність сучасного учня старших класів: суть проблеми і шляхи її розв'язання / Н. Б. Голуб // Наукові записки. – Острого: Острозька академія, 2012. – Вип. 22. – С. 182–191.
7. Рибалко Ю. В. Компетентнісний підхід у науково-педагогічній літературі / Ю. В. Рибалко // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2012. – Вип. 35. – 392 с.
8. Пентиліюк М. І. Сучасний урок української мови / М. І. Пентиліюк, Т. Г. Окуневич. – Х.: Основа, 2007. – 176 с.

REFERENCES (TRASLATED & TRANSLITERATED)

1. Khutorskoi A. V. Kliuchevyie kompetentsii kak komponent lychnostnooryentirovannoi paradyhmy obrazovaniia [Key Competencies as a Component of the Personally Oriented Education Paradigm] / A. V. Khutorskoi // Narodnoie obrazovaniie [Public Education]. – 2003. – № 2. – S. 58–64.
2. Batsevych F. S. Osnovy komunikatyvnoi lindhvistyky [Fundamentals of Communicative Linguistics]: [pidruchnyk] / F. S. Batsevych. – K.: Akademiia, 2004. – 344 s.
3. Bibik N. M. Kompetentnisnyi pidkhdid do prezentatsii osvitynih rezul'tativ [Competence Approach to the Presentation of Educational Results] / N. M. Bibik // Shkola I stupenia: teoriia i praktyka [School of the 1st Degree: Theory and Practice]: [zb. nauk. pr. Pereiaslav-Khmel'nyts'k. derzh. ped. un-tu imeni Hryhoriia Skovorody]. – Pereiaslav-Khmel'nyts'kyi, 2004. – Vyp. 10. – S. 24–37.
4. Ovcharuk O. V. Rozvytot kompetentnisnoho pidkhdodu: stratehichni oriientyry mizhnarodnoi spil'noty [Developing Competence Approach: Strategic Goals of the International Community] / O. V. Ovcharuk // Kompetentnisnyi

- pidkhid u suchasni osviti : svitovi dosvid ta ukrains'ki perspektyvy [Competence Approach in Modern Education : World Experience and Ukrainian Prospects] / pid zah. red. O. V. Ovcharuk. – K., 2004. – 111 s.
5. Onopriienko O. V. Kontseptual'ni zasady kompetentnisnoho pidkhdou v suchasni osviti [Conceptual Framework of Competence Approach in Modern Education] / O. V. Onopriienko // Shlyakh osvity [Way of Education]. – 2007. – № 4. – S. 32–37.
 6. Holub N. B. Komunikatyvna kompetentnist' suchasnoho uchnia starshykh klasiv : sut' problemy i shlyakhy yii rozv'yazannia [Communicative Competence of Modern Senior High School Student : the Problem and How to Solve It] / N. B. Holub // Naukovi zapysky [Scientific Notes]. – Ostroh : Ostroz'ka akademiya, 2012. – Vyp. 22. – S. 182–191.
 7. Rybalko Yu. V. Kompetentnisnyi pidkhid u naukovu-pedahohichnii literaturi [Competence Approach in Scientific and Educational Literature] / Yu. V. Rybalko // Pedahohika vyshchoi ta seredn'oi shkoly [Pedagogy of High and Secondary Schools]. – 2012. – Vyp. 35. – 392 s.
 8. Pentyliuk M. I. Suchasnyi urok ukraïns'koi movy [Modern Ukrainian Language Lesson] / M. I. Pentyliuk, T. H. Okunevych. – Kh. : Osнова, 2007. – 176 s.

Харченко А. И. Проблема реализации компетентностного подхода в процессе языковой подготовки учащихся общеобразовательной школы.

В статье рассматривается генезис понятия "коммуникативная компетентность" в научной отечественной литературе, определяется важность формирования коммуникативной компетентности учащихся общеобразовательных учебных заведений. Автор анализирует понятие коммуникативной компетентности, особенности формирования языковой и речевой компетенций в контексте современной языковой политики, уделяет внимание коммуникативному подходу, как одному из приоритетных, акцентирует важность взаимосвязи школьного языкового образования с реальными потребностями общественной жизни.

Ключевые слова: общение, коммуникация, компетентностный подход, коммуникативный подход, коммуникативная компетентность, языковая компетенция, речевая компетенция.

Harchenko A. I. Problem of Competence Approach Realization during the Process of Students' Language Training at Secondary Schools.

In the article the author investigates the problems of forming of communicative competence in secondary schools. The concept of communicative approach is analyzed in the scientific literature, defined the importance of communicative competence of pupils of secondary schools, focuses on issues of competence of language education, including pupils' poor motivation training. The author analyzes the process of formation of communicative competence in the context of the current Ukrainian language policy, focuses on the communicative approach as one of the priority and emphasizes the importance of the relationship between school language education and real needs of our society. The author notes that modern communicative focus of the educational process in educational institutions will create opportunities to realize value, development and educational aspects of the Ukrainian language as a school subject. In modern teaching methodology the implementation of communicative approach ensures the creation of a special space for child's training; in which any pupil choose his own way of activity. Linguistic competence is a broad term which includes linguistic or grammatical competence, sociolinguistic or socio-cultural competence. Linguistic and communicative competence must combine to produce, general, overall, language proficiency which can be referred to as integration. Although language competence does not determine the success of communication, but creates the conditions for participation in the communication process, which affect both extralinguistic (psychological, social, national, history, age, etc.) and intralinguistic (complexity of the language system) factors.

Key words: communication, competence approach, communicative approach, communicative competence, linguistic competence, speech competence.